

Nr 55.

Av herr Petersson, Emil, *angående viss ändring av pensionsbestämmelserna för beställningshavare, som frivilligt överförs till arméns och marinens övergångsstat.*

Enligt beslut vid 1944 års riksdag skola allmänna tjänste- och familjepensionsreglementena under vissa förutsättningar vinna tillämpning jämväl på beställningshavare, som tvångsvis överförs till arméns och marinens övergångsstat (riksdagens skrivelse 1944:134, SFS nr 203/44). Villkoren för att så skall ske äro att vederbörande efter den 1 juli 1939 men före pensionsålderns inträde antingen uppehållit för pensionerad personal avsedd befattning eller eljest tagits i anspråk för tjänstgöring. Den sålunda vidtagna förbättringen vinner sin stora betydelse för personalen ej minst därigenom, att allmänna inkallelser av övergångsstatspersonal äger rum i stor utsträckning under den alltjämt fortgående beredskapstjänsten. Sålunda torde all sådan personal vid marinen nästan undantagslöst hava varit inkallad till tjänst alltifrån beredskapens början, d. v. s. över 5 år i följd.

Övergångsstatspersonalen särskiljes på sätt som av ovannämnda torde framgå i två grupper, tvångsvis respektive frivilligt överförda. De tjänste- och familjepensionsförbättringar som fjolårets riksdag meddelade övergångsstatspersonalen ha endast kommit de tvångsvis överförda beställningshavarna till del, då däremot de frivilligt överförda icke meddelats dessa ändrade bestämmelser.

Den sistnämnda personalgruppen har emellertid under beredskapstiden tagits i anspråk för tjänstgöring i samma utsträckning som de övriga. Den förrättar likvärdig tjänst, och i likhet med övrig krigsavlönad befälspersonal har den fått vidkännas pensionsavdrag till belopp, som motsvara den aktiva personalens.

I SFS 429/25 angivna bestämmelser, att frivilligt överförd beställningshavare — förutom den för fredstid bestämda tjänstgöringen intill 50 år — är skyldig tjänstgöra i krig och då värnpliktig eljest inkallats för rikets försvar eller krigsberedskap ha givetvis icke förutsatt en beredskapstjänstgöring av sådan omfattning som den nuvarande. Hade så kunnat ske är det otänkbart, att statsmakterna ansett sig kunna godkänna de i SFS 429/25 angivna ganska restriktiva bestämmelserna. För de flesta till övergångsstat frivilligt överförda beställningshavarna synes för övrigt denna form av överföring ha blivit en besvikelse i flera avseenden. Det bör observeras, att flertalet till övergångsstat överförda

blevo ställda inför alternativet att bli tvångsöverförda och att därefter kunna erhålla frivillig överföring till övergångsstat. Beteckningen frivilligt överförd täcker nämligen icke helt begreppet "frivilligt", då denna personal icke hade möjlighet att få kvarstå på aktiv stat. Att efter överföringen erhålla en på den civila arbetsmarknaden lönande och stadigvarande sysselsättning, som fullt kompenserade de genom överföringen minskade framtida löneförmånerna, har nämligen i de flesta fall blivit en ganska stor missräkning. Genom den nuvarande långa beredskapstjänstgöringen ha möjligheterna till utkomst på den civila arbetsmarknaden i mycket stor utsträckning omöjliggjorts. Särskilt gäller detta den del av den frivilligt överförda personalen, som under inkallelsetiden uppnått pensionsåldern.

Vid flottan blev ett stort antal underofficerare av 3:e graden överförda till övergångsstat, vilka voro till levnadsåren jämförelsevis unga och endast i ett fåtal fall hade uppnått högsta löneklassen för denna lönegrad. De flesta torde ha tillhört löneklasserna 1—4, och medeltalet har beräknats såsom tillhörande 3:e löneklassen. Av för närvarande kvarstående underofficerare å övergångsstat vid Karlskrona örlogstation tillhöra ett 10-tal 1:a löneklassen, för vilka pensionen sålunda skulle utgå med ett belopp av 1 458 kronor per år. För 3:e löneklassen utgjorde lönen efter frivillig överföring 75 procent av A-ortslönen, d.v.s. 1 710 kronor. Pensionen utgår högst med samma belopp som lönen. Med hänsyn till den prestation den frivilligt överförde under beredskapstiden fullgjort, har denne icke erhållit någon som helst förbättring i pensionshänseende. I likhet med sina kamrater, såväl tvångsöverförda som å aktiv stat kvarstående, ha flertalet frivilligt överförda befordrats till flaggunderofficerare i flottan utan att ha erhållit någon förbättring i pensionshänseende. Skillnaden i pensionsförmåner visas i nedanstående tre exempel.

Flaggunderofficer frivilligt överförd: lönegrad uo 1:3 (SFS 429/1925 och 388/1921) kr. 1 710:—,

Flaggunderofficer, tvångsöverförd: lönegrad ueo 1 (SFS 203/1944 och 1008/1941) kr. 2 604:—,

Flaggunderofficer å aktiv stat kvarstående: lönegrad uo 2 (SFS 275/1939 och 1008/1941) kr. 3 312:—.

I samtliga tre fall är dyrtidstillägg eller rörligt tillägg ej inberäknat i beloppen. Vid tiden för överföringen antagas alla tre ha befunnits tillhöra lönegrad uo 1:3, vilken den frivilligt överförde alltjämt tillhör. Antalet till övergångsstat frivilligt överförda, ännu kvarstående underofficerare uppgår vad flottan beträffar f. n. till omkring 70.

Med stöd av vad ovan anförts får jag föreslå, att riksdagen måtte medgiva sådan ändring av pensionsbestämmelserna för de till övergångsstat frivilligt överförda,

att allmänna tjänste- och familjepensionsreglementena (SFS 1008/1941 och SFS 1009/1941) måtte enligt samma grunder, som bestämts för tvångsvis överförd beställningshavare, bliva tillämpliga även på till övergångsstat frivilligt överförd beställningshavare.

Stockholm den 18 januari 1945.

Emil Petersson.
